
Skatten i Lerkar. Pastor Otto Larsen og hans Bedrift

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Skatten i Lerkar. Pastor Otto Larsen og hans Bedrift

4

Skatten i Lerkar. Pastor Otto Larsen og hans Bedrift

Skatten i Lerkar. Pastor Otto Larsen og hans Bedrift

Skatten i Lerkar

Pastor Otto Larsen og hans Bedrift.

Af Sognepræst Kaj Munk.

En ung, stiltfærdig, en Del forstandig Præst paa Lolland, Pastor Otto Larsen, Sognepræst til Øster Ulslev, har hos Povl Branner udgivet en Bog paa smaa 200 Sider, kaldet ”Skatten i Lerkar”. Titlen er hugget fra Paulus, der i et Brev engang skal have fremsat følgende bemærkelsesværdige Udtalelse: ”Vi har afsagt det skammelige skjulte Væsen; vi omgaas ikke i Træskhed, forfalsker ikke heller Guds Ord, men ved Sandhedens Aabenbarelse anbefale vi os til alle Menneskers Samvittighed for Guds Aasyn; men er end vort Evangelium skjult, er det skjult for dem, som fortæbes, i hvem denne Verdens Gud har forblindet de Vantros Sind, saa Oplysningen ikke skinner for dem fra Evangeliet om Kristi Herlighed, som er den usynlige Guds Billede. Thi vi prædiker ikke os selv, men Christus Jesus som Herren, men os selv at være jeres Tjenere ved Jesus, fordi Gud, som sagde, at Lys skulde skinne frem af Mørke, har ladet det skinne i vore Hjerter til at oplyse Kundskaben om Guds Herlighed i Jesu Christi Aasyn. Men denne Skat have vi i Lerkar, saa den overvættes Kraft er Guds, og ikke af os, vi, som trænges paa alle Maader, tvivlende, men ikke fortvivlende [sic], forfulgte, men ikke forladede, nedslagne, men ikke fortabte”[1], osv.

Lad os nu læse Stykket igennem tre Gange til. Ganske vist stod Paulus højt i Henseende til journalistisk Evne; men stundom tog Lyrikken Magten fra ham, og hans Sætningsled kunde blive saa henførte, at det kan knibe en mere adstadig Læser at følge med. Staar der saa ikke noget i denne Retning: Vi er Jesus’ Handelsrejsende; og det, vi rejser i, det er Budskabet om Gud, saadan som vi ved at se paa Jesus har erfaret, at Gud er. Vi holder os fra al smart Reklame og alle falske Etiketter, idet vi stoler paa, at naar vi bare aldrig udgiver det for andet end det, det er, skal det nok selv due til at godtgøre sig for Mennesker, selv om der desværre er en Del, hvem det aldrig kan faa Tiltrækning for; thi saadan er de nu indrettet. Og vi, der rejser, er jo mindre bevendt; somme Tider tør vi ikke gaa ind, og somme Steder bliver vi vist af og andre Steder vist ud; men Tingen, vi rejser i, denne Oplevelse, som Jesus har skaffet os, af, hvordan Gud er, den er god nok; den er som en Skat i os Lerkar.

Men det var Otto Larsen, vi talte om.

Hans Bog er meget Jeg-præget; derfor maa han finde sig i, at hans Person ikke kan holdes helt udenfor Diskussionen. Han har selv givet Anledning til det. Og det er for øvrigt vel for ham, at det sker.

Man faar Indtryk af følgende:

Naar en ung teologisk Kandidat bliver Præst, har det ofte to Grunde: 1) Han har trods al Usikkerhed dog et reelt Instinkt for Kirkens Værdier og vil godt være med til at trække dem til Folket, og 2) Teologisk Embedseksamen aabner ikke Adgang til andre Levebrød end Præstegerningens. Den gaar han da ind til med megen Bævelse i Hjertet og ikke ganske faa Grimasser i Ansigtet, lidt i Lighed med en Skandinav, naar han for første Gang i Paris spiser

Snegle: Nyfigenhed, Afsky, Usikkerhed, Velbehag er nogle af de Følelser, der trækker i Snorene.

Saa kan det gaa saadan, at nu, da han er kommet i regelmæssig Tilværelse, i vanemæssigt Arbejde og i det hele i fast Gænge, kommer der ogsaa Fasthed over ham selv. Han mærker, at i det Sogn, han nu altsaa er kommet til, er der dog nogen, der har Brug for ham, for hans Besøg ved Sygesengen og for hans Tjeneste for Altret i Kirken. Det gaar op for ham, at det betyder vist ikke saa meget med at faa hamret alle de glødene Spørgsmaalstegn, der sydede i hans Ungsdoms [sic] Esse, sammen til fede, færdige, kolde Punktummer. Han begynder af og til at føle Glæden over Arbejdet saa sikker, at han højlydt for andre og maaske ogsaa prøvende for sig selv lader falde Ord om Guds Velsignelse over Gerningen. Han er godt paa Vej til at blive en solid og agtværdig Tjener af Folkekirken, som ikke har Raad til at kaste Vrag paa den Slags.

Eller det kan gaa saadan, at den stadige Konfrontation med Skriften og den stadige Oplevelse af noget af alt det Hykleri, det Hældøri, det Dobbeltliv, kort og godt den Løgnagtighed, der altid er Religionens Følgesvend bliver den uherdede saa overhaands, at han, hvis han er heldig, en skønne Dag lister ind i et Forsikringselskab eller med Brask og Bram sætter sig i en Redaktørstol og, hvis han er upraktisk og hjælpeløs, gaar ud til Sul-tekaar, eller, hvis han er robust nok, bliver paa Skansen og dør mangfoldige Aar senere velpensioneret og stærk i Bevidstheden om at have spillet sin Rolle godt.

Men hvis Otto Larsen har hørt til ovenstaaende Gruppe teologiske Kandidater, har han i hvert Fald ikke valgt nogen af de skitserede Udveje. Og det skal have den danske Folkekirkes hjertelige og højagtende Haandtryk for.

Han har siddet i sin lollandske Præstegaard og studeret sin Bibel og sin "Berlingske Tidende". Der kan siges meget om Ligheder og Forskelle mellem disse to Skrifter; men det vilde her føre for vidt. Nok maa det være, at mens Avisen læses af alle og tros af alle, saa vilde Stikprøver mellem den civiliserede Verdens Beboere jo nok nærmest angive, at Bibelen synes lettest at tro, naar den ikke bliver læst.

Otto Larsen har læst den. Og hver Gang han er kommet til noget om, at Gud spaserer [sic] i en Have, eller at en Mand gaar paa Vandet eller kommanderer med Djævl, eller at et menneskeligt Legeme lige med eet stiger lodret op i Luften, saa har han sagt til sig selv: "Jamen dette her kan man da ikke forlange, at Mennesker af det tyvende Aarhundredes Kultur og Oplysning skal tage for gode Varer".

Det er der saa mange andre før ham, der har sagt. Men de har fortsat: "Saa kan de jo lade være; hvad skal vi med Kristendommen længere?" Men da Otto Larsen er Kristen, ihukommer han Paulus' Ord om, at vi anbefaler os til *alle* Menneskers Samvittighed, og saa stiller han da det Spørgsmaal: "Er der nogen Mulighed for, at de evige Værdier, som Kristendommen rummer, kan flyttes over fra de Former, hvori de var, da de sattes ind i Verden, og over i Former, hvorved de tilgængeliggøres for Mennesker af vor Tid?"

Nu, det Spørgsmaal er jo ogsaa stillet et antageligt Antal Gange før, men oftest af Folk, der vel var Kristne, men dog ukirkeligt Kristne. Men i Otto Larsens Mund bliver det Kirken selv, der stiller Spørgsmaalet. Her er det en ung Mand, i Pagt med Fremtiden, for at tale

højtravende, der møder frem og siger: ”Jeg staar i Kirken og vedbliver at staa i Kirken; for der hører jeg hjemme. Og igennem min unge Mund spørger Kirken sine andre Tjenere: ”Hvad vil I gøre, for at jeg i denne Tidsalder kan blive Menneskeheden til den Velsignelse, der er min eneste Eksistensberettigelse? Jeg talte i Oldtiden dens Sprog og ud fra dens Tankegang, i Middelalderen dens og ud fra dens, et ganske andet, en ganske anden. Vi staar nu ved Begyndelsen af det tredje store Tidsafsnit i mit Liv. Hvem finder mig nu mit Sprog? Hvem klarer mig nu min Tankegang?”

Saa beskedent, saa redeligt, saa aabent har han talt, at det ikke lader sig overhøre. Han har afsagt det skammelige skjulte Væsen, omgaas ikke med Træskhed, taaler ikke Forfalskning af Guds Ord, naar det virkelig er det, men søger ad Sandhedens Veje (og ikke udvendig Autoritets og grel Sentimentalitet og truende Kommandos) at anbefale det til alle Menneskers Samvittighed, erkendende baade Skattens og Lerkarrets forskellige Værdier.

Hvor er det sørgeligt at tænke paa, at denne Mand skal ende som Biskop!

Men inden jeg slutter denne Artikel for i en følgende at komme lidt nærmere ind paa selve Bogen, bør jeg dog vist oplyse, at det er Otto Larsens Bedrift og ikke hans Bog, jeg synes om; dertil er den altfor fuld af Teologi, der jo er Djævelens Kristendom. At de raaber Rationalisme efter ham, er ikke nok. Jeg husker engang ved Attestats en Kandidat gøre en Paastand til Løgn ved dette Bevis: ”Den er jo rationalistisk”. En And kan meget godt smage af Tran uden derfor at være en Sæl. Nej, men Bogen er Filosofi, og Filosofi er ikke Religion og i ganske særlig Grad ikke Kristendom.

Nej, det er hans Bedrift, der er god, hans Pegen paa, hvor det brænder, hans høflige, men bestemte Krav om aaben Besked.

Jeg kendte engang en Gravhund, der i sin Iver fandt Graven før de andre og uforfærdet styrtede ind i den og altid kom i det gale Rør. Saa kom de andre til og fandt Ræven. Otto Larsen har sagt til os: ”Der maa vi ind”. Nu sidder han selv i et Blindrør. Men hans Iver og Uforfærdethed har vist rigtig Vej.

”Trængte paa alle Maader, tvivlende, men ikke fortvivlede, forfulgte, men ikke forladte”, skrev Paulus. Og nu skal Otto Larsen afsættes, det siger Overbispens, Danmarks Erkebiskop, den Avis, der har den utrolige Smartness at kalde sig ”Kristeligt Dagblad”, hvormed den foregøgler en ukritisk Offentlighed, at den er mere kristelig end de andre. Ogsaa Kinesere skal have haft den Vane, naar de drog i Krig, at male paa deres Skjolde: ”Pas paa! Jeg er meget frygtelig.” Har da selv ikke dette Blad forstaaet, hvad dog de allerfleste Kirkegængere ved, at det kommer ikke synderlig an paa, hvilke Ord Præsten siger, men paa, hvad han vil med de Ord.

Vedersø, i Maj.